

Міністерство освіти і науки України

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет міжнародних відносин

Кафедра міжнародних відносин

Науково-аналітичний центр безпеки та медіації

**V ВСЕУКРАЇНСКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ**

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
І РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

11 листопада 2025 р.

Луцьк

УДК 913(21):001.8(063)
А 43

Рекомендовано до друку
Вченою радою факультету міжнародних відносин
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол №4 від 19 листопада 2025 р.)

Рецензенти:

Наталія Хома –

докторка політичних наук, професорка,
професорка кафедри політології та міжнародних відносин
Інституту гуманітарних та соціальних наук
Національного університету «Львівська політехніка»

Актуальні проблеми міжнародних відносин і регіональних досліджень: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Луцьк, 11 листопада 2025 р.) / укладачі: С.Кулик, О.Борисюк. Луцьк, Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2025. PDF-формат; мережеве видання. 288 с.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, назв організацій, установ, статистичних даних та іншої інформації несуть матеріалів.

Висловлені авторами думки можуть не збігатися з точкою зору Організаційного комітету Конференції і не покладають на нього ніяких зобов'язань.

Переклади і передруки дозволені лише за згодою авторів матеріалів.

Матеріали конференції розміщені
на сайті кафедри міжнародних відносин
факультету міжнародних відносин
ВНУ імені Лесі Українки за покликанням:

<https://surl.li/wgzlfb>

Рубрика: Матеріали наукових конференцій кафедри

Актуальні проблеми міжнародних відносин і регіональних досліджень.

Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
(м. Луцьк, 11 листопада 2025 р.)

НАПРЯМ 8 МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ КОМПАНІЙ ТА УСТАНОВ

Полюхович І.В., Вознюк Є.В. Науменко Н.С., Баглик А.Р.	Особливості становлення та розвитку відносин України з Міжнародним валютним фондом	222
Яремчук І.М.	Офшоризація світової економіки: ключові виклики та інструменти глобального регулювання	224
Грицюк Д.А.	Формування системи міжнародних факторів управління депозитними операціями банківських установ	226
Говіна З.В.	Стратегічні моделі розвитку банківських установ з урахуванням сучасних міжнародних тенденцій	227
Літот М.С.	Антикризове управління банківською установою в умовах глобальної фінансової турбулентності	229
Сьомак В.С.	Міжнародний досвід управління маркетинговими комунікаціями банків та можливості його впровадження в Україні	231
Яковук Т.І.	Напрями удосконалення стратегії управління підприємством в умовах міжнародної діяльності	233
	Особливості управління фінансовим станом підприємства в умовах глобальних викликів	236

НАПРЯМ 9 МІЖНАРОДНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА МЕДІАЦІЯ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ

Тихомирова Є.Б.	Міжнародні кризи: кризові комунікації vs медіація	239
Вознюк Є.В.	Структура медіації під час вирішення міжнародного конфлікту	242
Федонюк С.В.	Комунікаційна дистанція в мережах колаборативної комунікації: концепт, операціоналізація та значення для аналізу політичної нестабільності	247
Кшевецький І.О.	Особливості висвітлення російсько-української війни в медіа Турецької Республіки	249
Борисюк О.П.	Комунікація Надзвичайного та Повноважного Посла України у Королівстві Нідерланди О.Карасевича з представниками українських громад	251
Голець А.М.	Німецька національна меншина Польщі на парламентських виборах 2023 року: медіа-контекст виборчої кампанії та її підсумків	254
Wawryniuk A.A.	Exodus młodych ukraińców w wybranych mediach zachodnioeuropejskich	256
Сосинець С.С.	Роль інфлюенсерів у формуванні зовнішньополітичних наративів	259
Дмитрик В.С.	Роль медіа у формуванні громадської думки	262
Кибиш В.Ю., Коцан Н.Н.	Загрози інформаційній безпеці	263
Кибиш В.Ю., Коцан Н.Н.	Інформаційні війни та міжнародні альянси: безпека у XXI столітті	267
Воронкова К.С.	Міжнародна комунікація: стан та перспективи	269

НАПРЯМ 9 МІЖНАРОДНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА МЕДІАЦІЯ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ

Є.Б.Тихомирова – доктор політичних наук,
професор кафедри міжнародних відносин,
Волинський національний університет
імені Лесі Українки

МІЖНАРОДНІ КРИЗИ: КРИЗОВІ КОМУНІКАЦІЇ VS МЕДІАЦІЯ

Актуальність зазначеної проблеми обумовлена, по-перше, дедалі більшою ескалацією міжнародних криз у різних регіонах світу. Тому науковці та практики дедалі більше займаються пошуком інструментів управління кризами, щоб запобігати їхній ескалації. По-друге, сьогодні потребують вивчення практики співіснування кризової комунікації і медіації, які взаємодіють як частини комплексної стратегії врегулювання міжнародних кризових ситуацій. По-третє, звернення до зазначеної проблематики порівняльного аналізу кризових комунікацій та медіації, що органічно доповнюють одна одну, обумовлено відносно невеликим масштабом її дослідження як у зарубіжній науковій думці, так і в Україні.

Мета дослідження спрямована на з'ясування ролі таких інструментів пом'якшення або мінімізації наслідків міжнародних криз як кризова комунікація та медіація. Перший ми розглядаємо як оперативну стратегію, пов'язану з захистом інтересів та репутації на основі кризової комунікації. Другий трактуємо як структурний механізм врегулювання конфліктів в контексті медіації. Ми спробуємо довести, що синхронізація кризових комунікацій і медіації – це інтегроване, багатостороннє управління інформацією та посередницькими діями, спрямоване на мінімізацію ескалації й сприяння мирному врегулюванню міжнародних криз.

Результати дослідження. Ставлячи питання про міжнародний вимір відмінностей між кризовою комунікацією і медіацією, спочатку з'ясуємо сутність міжнародних криз. *D. Welch* (Oxford Research Encyclopedia) зазначає: щоб вивчення міжнародної кризи стало корисним як для науковців, так і для політиків, слід зрозуміти, що «означає поняття «міжнародна криза» у абстрактному сенсі та що вважають міжнародною кризою у реальному світі». Дослідник дає таку дефініцію цьому терміну: «міжнародна криза – це вирішальне зіткнення двох або більше держав, пов'язане з правдоподібно підвищеною небезпекою неминучої війни» [5].

Фахівці вважають міжнародні кризи небезпечними епізодами, що можуть дестабілізувати не лише безпосередньо залучених учасників, а й усю міжнародну систему. Визнаючи першочергове значення криз як визначальних моментів у міжнародних відносинах, науковці та політики дедалі більше стурбовані визначенням механізмів запобігання, управління та вирішення криз [6].

Кризову комунікацію трактують як «процес створення та обміну повідомленнями між взаємозалежними стейкхолдерами в умовах високої невизначеності, загроз першочерговим цілям та необхідності негайного реагування, спричиненої кризою». Основними інструментами кризової комунікації є «налагодження каналів і мереж зв'язку, з використанням різноманітних форм повідомлень», які «необхідні для координації, формування сенсів, ефективного реагування, відновлення, навчання, розвитку та розвитку стійкості». Така «комунікація тісно пов'язана з комунікацією про ризики, що стосується постійного процесу обміну повідомленнями для моніторингу, розуміння та управління ризиками», а «комунікаційні функції повинні бути включені у формування та планування політики щодо криз та ризиків, а також у реагування та відновлення» [4].

Міжнародні кризи потребують не лише відповідних комунікацій, але й міжнародної медіації, яку трактують як консенсусну, ненасильницьку та не обов'язкову участь третьої

сторони у процесах управління кризами та їх вирішенні. Одним з найбільш цитованих визначень медіації є дефініція *J.Bercovitch i A.Houston*. У ній акцентується увага на тому, що медіація, це «реактивний процес управління конфліктами, за якого сторони звертаються за допомогою або приймають пропозицію допомоги від особи, групи або організації, щоб змінити свою поведінку, врегулювати конфлікт або вирішити проблему без застосування фізичної сили або залучення правових повноважень» [2, с. 13]. Медіація третьої сторони є ефективним засобом пом'якшення або управління бурхливими та насильницькими наслідками криз.

Розглядаючи взаємодію кризових комунікацій та медіації, варто особливу увагу приділити такій стратегії, яку називають стратегією комунікації та сприяння. З нею пов'язана її пасивна участь у передачі інформації сторонам, що сприяє співпраці, але демонструє мало контролю над більш формальним процесом або суттю медіації. Дослідники акцентують увагу на таких тактиках, пов'язаних з цією стратегією: встановлення контакту зі сторонами; завоювання довіри та впевненості сторін; організація взаємодії між сторонами; виявлення проблем та інтересів; з'ясування ситуації; уникнення прийняття чиеїсь сторони; налагодження взаєморозуміння зі сторонами; надання відсутньої інформації; розробка основи для порозуміння; заохочення змістовної комунікації; надання позитивних оцінок; та надання можливості для обговорення інтересів сторін [3].

Передаючи повідомлення від однієї сторони суперечки до іншої, медіатор сприяє її розумінню та усвідомленості предмету, що викликав кризу, оскільки суперечки є результатом або непорозуміння, або свідомого маніпулювання однієї зі сторін історією або фактами, що пов'язані з її інтересами.

На наш погляд, управління міжнародними кризами сучасності вимагає не стільки чіткого розмежування цих процесів (у цьому контексті воно має скоріше дослідницький інтерес), скільки синхронізації двох реактивних/частково превентивних процесів – оперативних стратегій захисту інтересів та репутації (кризові комунікації) та структурних механізмів врегулювання конфліктів (медіація). Перший націлений на зміну сприйняття кризи зовнішнім світом та захист репутації, другий – на зміну поведінки та взаємин сторін конфлікту, аби досягти стійкого врегулювання. Вважають, що медіація є одним із найстаріших та найпоширеніших механізмів вирішення конфліктів, що застосовують на міжнародній арені. Водночас кризовий менеджмент фокусується на мінімізації негативних наслідків несподіваних подій для організації чи держави. Критична необхідність полягає в тому, щоб розуміти, коли фокус має бути зміщений від управління наслідками до урегулювання першопричин конфлікту.

Спробуємо дати визначення синхронізації кризової комунікації та медіації в умовах міжнародної кризи. Таку синхронізацію можна розглядати як цілеспрямований процес узгодження термінів, змісту та каналів інформування громадськості та зацікавлених сторін із скоординованим розгортанням комунікаційних та медіаційних заходів сторін міжнародної кризи з метою надання інтегрованої реакції на неї. Головне полягає в мінімізації плутанини та ескалації, підвищенні довіри зацікавлених сторін та створенні умов, що сприяють мирному вирішенню суперечок, шляхом синхронізованого управління інформаційним середовищем та переговорним процесом.

У сучасних міжнародних кризах ефективна взаємодія між кризовою комунікацією та медіацією є важливою для запобігання кризової ескалації, підтримки довіри та координації дій між сторонами. Сучасна медіа-система створює як нові можливості, так і додаткові ризики для синхронізації цих процесів. Дослідники вважають, що медіатори мають пряму узгоджувати свої дії з гуманітарними агенціями та комунікативними каналами, щоб забезпечити зрозумілість дій для мирного населення та виконавців на місцях (що підсилює дотримання угод). «Багато посередників повідомляють про проблеми з комунікацією та недостатнє розуміння [національних] інтересів дипломатів та урядів». «Щоб процес медіації працював, необхідні канали комунікації з усіма сторонами, і медіатор повинен створити та підтримувати ці канали відкритими в інтересах процесу»

[1]. Медіаційний трек, що триває поряд з кризовими комунікаціями, є життєво важливим для забезпечення безперервності діалогу, незважаючи на кризові піки.

У сучасному взаємопов'язаному світі все частіше трапляються транскордонні інциденти, що можуть перерости у серйозні кризи. Одна з них виникла на польсько-українському кордоні 2023–2024 рр. (візуалізовано на схемі нижче).

Timeline: транскордонна криза PL – UA (2023–2024 рр.)*

Ключові події	Листопад 2023 р.:	Початок блокади пунктів пропуску польськими протестувальниками
	Грудень 2023 р.:	Участь Єврокомісії (DG MOVE) як посередника; спільні технічні переговори
	Січень 2024 р.:	Посилення протестів; рефреймінг на антагонізм до Green Deal ЄС
	Березень 2024 р.:	Пік ескалації: протести польських фермерів з анти-ЄС риторикою
	Квітень 2024 р.:	Часткове розблокування; робочі групи продовжують переговори

**Складено автором.*

Україна та Польща активно комунікували через ЗМІ (закликаючи до розблокування, застосовуючи кризові комунікації) та вели переговори для зняття блоkad фермерами, застосовуючи медіацію. Синхронізація інформаційних платформ і переговорних каналів частково пом'якшили кризу, демонструючи, що відсутність такої координації може затягнути ситуацію.

Можна говорити про кілька отриманих з цієї кризи уроків для теорії синхронізації кризових комунікацій та медіації:

- Вчасна, прозора комунікація з усіма стейкхолдерами допомогла знизити певною мірою невизначеність і ризик ескалації.
- Переговори та медіаційні зусилля підсилювали інформаційні канали з обох боків.
- Недостатня синхронізація (наприклад, коли протестуючі діяли до того, як уряд мав чітке комунікаційне чи переговорне рішення) сприяло тривалості кризи та її загостренню.
- Вважаємо, що криза виявила і негативний урок, який був пов'язаний з тим, що ЄС одночасно став посередником і «адресатом» протесту. Початкове ЄС був покликаний відновити переговори, але його втручання змінило рамку конфлікту: протест еволюціонував від логістичного питання до політичного антагонізму проти Зеленого курсу («Green Deal»). Тобто синхронізація спрацювала операційно, але дала негативний стратегічний ефект: протест отримав новий об'єкт – політику ЄС.

Висновки. Міжнародна криза вимагає ефективних механізмів запобігання, управління та вирішення, серед них кризова комунікація та міжнародна медіація. Дослідження засвідчило, управління міжнародними кризами вимагає синхронізації кризових комунікацій (стратегії захисту інтересів та репутації) та медіації (структурних механізмів врегулювання конфліктів). Синхронізація цих процесів полягає в узгодженні термінів, змісту та каналів інформування із заходами обох напрямків для мінімізації плутанини та ескалації й підвищення довіри. У сучасних умовах медіатори повинні узгоджувати дії з комунікаційними каналами для забезпечення зрозумілості. Нами проаналізований кейс кризи на польсько-українському кордоні (2023–2024 рр.), де застосована така синхронізація кризової комунікації та медіації під час блокади польських перевізників та фермерів. Активна комунікація через ЗМІ та переговори демонстрували взаємодію обох механізмів. Уроки цієї кризи включають: вчасна комунікація знизилася невизначеність на кордоні, переговори підсилювали інформаційні канали, а недостатня синхронізація (дії протестувальників перед рішенням уряду) затягували кризу.

Негативний стратегічний ефект полягав у тому, що втручання ЄС як посередника змінило суть протесту з логістичного на політичний, спрямований проти «Зеленого курсу».

Джерела та література:

1. Aans M., Damman S., & van Unen I. (2023). Peace Mediation and Diplomacy: Joining Forces for More Effective Cooperation. *MSN Discussion Points*, 11. URL: https://mediationsupportnetwork.net/wp-content/uploads/2023/04/MSN-Discussion-Points-Nr.11.pdf?utm_source.
2. Bercovitch J., & Houston A. (1996). The study of international mediation: Theoretical issues and empirical evidence. In J. Bercovitch (Ed.), *Resolving international conflicts: The theory and practice of mediation* (pp. 11–35). Quoted: Beardsley, K., & Danneman (2015). Mediation in international conflicts. *Emerging Trends in the Social and Behavioral Sciences*, 1–13. URL: <https://emergingtrends.stanford.edu/files/original/d610d7af4805765574252c5345621ca5ed4cacfa.pdf>.
3. Bercovitch J., & Lee S. M. (2003). Mediating international conflicts: examining the effectiveness of directive strategies. *International Journal of Peace Studies*, 1–17. URL: https://www3.gmu.edu/programs/icar/ijps/vol8_1/Bercovitch.html/.
4. Seeger M. (2022). Crisis Communication. *Oxford Research Encyclopedia of Politics*. Retrieved 4 Nov. 2025. URL: <https://oxfordre.com/politics/view/10.1093/acrefore/9780190228637.001.0001/acrefore-9780190228637-e-1537>.
5. Welch D. (2021, February 23). The Ontology of International Crisis. *Oxford Research Encyclopedia of Politics*. Retrieved 3 Nov. 2025. URL: <https://oxfordre.com/politics/display/10.1093/acrefore/9780190228637.001.0001/acrefore-9780190228637-e-1569>.
6. Wilkenfeld J., Young K., Asa, V., & Quinn D. (2003). Mediating International Crises: Cross-National and Experimental Perspectives. *The Journal of Conflict Resolution*, 47(3), 279–301. URL: <https://sal0.li/Ob4f034>.

Є.В.Вознюк – кандидат політичних наук,
доцент, завідувач кафедри міжнародних
відносин
факультету міжнародних відносин
Волинського національного університету
імені Лесі Українки,
заступник керівника Науково-аналітичного
центру безпеки і медіації (м. Луцьк)

СТРУКТУРА МЕДІАЦІЇ ПІД ЧАС ВИРІШЕННЯ МІЖНАРОДНОГО КОНФЛІКТУ

Медіація як інструмент мирного врегулювання міжнародних конфліктів ґрунтується на комплексі процедур, що забезпечують структурований діалог між сторонами та сприяють виробленню прийнятних рішень на основі принципів нейтральності, добровільності та взаємної відповідальності. Ефективність медіації значною мірою залежить від послідовності та логічності її етапів, кожен з яких має специфічний набір інструментів та механізмів і може бути проілюстрований низкою міжнародних практик.